ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

เพศภาวะและการพัฒนาในสังคมชนบทลาว: กรณีศึกษา โครงการพัฒนาฝ่ายน้ำตาน

นางสาวภูมิวิไล ศิริพลเคช

ผู้เขียน

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สตรีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. ร่มเย็น โกไสยกานนท์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาและ เพศภาวะโดยเลือกเอา โครงการพัฒนาฝ่ายน้ำตานที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทการพัฒนาแบบทุนนิยมเสรีนิยมมาเป็นกรณีศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการฝ่ายน้ำตานที่มีต่อผู้หญิง กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านหัวนา โดยได้เน้นความสนใจเฉพาะที่ผู้หญิงสองกลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่บ้านหัวนา มาตั้งแต่ดั้งเดิมและคนที่ย้ายมาอยู่ใหม่จากบ้านห้วยสินตามนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายใน กระบวนการพัฒนา และ การตอบสนองตอบของผู้หญิงต่อความเปลี่ยนแปลงนี้

ในช่วงแรกของงานภาคสนาม "ผู้ศึกษา" ถูกมองว่าเป็นพนักงานของรัฐเนื่องจาก กฎระเบียบบางอย่างของรัฐที่ค้องมีผู้ติดตามจากรัฐบาลในการเข้าไปของ "ผู้ศึกษา" ในครั้งแรก ด้วย เหตุนั้น ข้อมูลบางอย่างที่ "ผู้ศึกษาได้" จากชาวบ้านจึงเป็นข้อมูลที่ถูกปรับมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ด้วยความเป็นหญิง "ผู้ศึกษา" จึงได้พยายามเป็นเพื่อน "ผู้ถูกศึกษา" ที่เป็นผู้หญิงด้วยกัน และเมื่อเกิด ความไว้ใจระหว่าง "ผู้ศึกษา" และ "ผู้ถูกศึกษา" แล้ว ผู้ศึกษาจึงได้พยายามหากำตอบจากกำถามชุด เดิมหลายครั้ง และนำกำตอบที่ได้ในแต่ละครั้งมาวิเคราะห์ผ่านมุมมองของ "ผู้ศึกษา" เอง

งานวิจัยนี้พบว่า การเกิดโครงการฝ่ายน้ำตานและการเมืองของผู้ให้ทุนตลอดจน กระบวนการพัฒนาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของลาวได้ใช้วาทกรรมของการพัฒนาเศรษฐกิจ กระแสหลักเพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของตน ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นรัฐ หรือ องก์กรพัฒนาเอกชนไม่เคยให้กวามสนใจกับบริบทที่เฉพาะของสังกมในชุมชน ทรัพยากรที่ เคยเป็นของชุมชนถูกจัดการและกระจายใหม่อย่างไม่เป็นธรรม เพราะผู้ที่เข้ามามีบทบาทในการ พัฒนากลายเป็นตัวแทนของอำนาจปิตาธิปไตย ยิ่งไปกว่านั้น การที่วัตถุประสงค์ของการพัฒนา มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยไม่ได้สนใจสร้างความเสมอภาคทางด้านเพศภาวะ ทำ ให้ผู้หญิงถูกเบียดขับออกไป กระบวนการนี้ได้สร้างเงื่อนไขให้ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชาย มากขึ้น แต่ ผู้หญิงก็ไม่ได้เป็นผู้รอรับประโยชน์จากการพัฒนา แต่ก็ตอบโต้ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก กระบวนการพัฒนาด้วย

ผลกระทบจากการพัฒนาในพื้นที่ฝ่ายน้ำตานที่มีต่อผู้หญิงจึงออกมาในลักษณะที่ตอกย้ำ กวามไม่เท่าเทียมของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ที่เป็นอกติต่อผู้หญิง แม้ว่าโครงการ จะได้เขียนไว้อย่างชัดเจนในแผนว่าจะผนวกเพศภาวะไว้ในแนวทางของเพศภาวะและการพัฒนา กลายเป็นว่าระหว่างการดำเนินการของโครงการ แง่มมของเพศภาวะและการพัฒนาได้ระเหิดไป

โดยในด้ำนของการแบ่งงานกันทำพบว่าการพัฒนาและการปรับเปลี่ยนวิถีและเทคนิก การผลิต ได้ส่งผลให้งานบางอย่างแปรเปลี่ยนไปบางงานได้ถูกทำให้เป็นงานของผู้ชายในขณะที่ บางงานได้ถูกทำให้เป็นงานของผู้หญิง งานใหม่ๆ หลายชนิดถูกนำเข้ามาพร้อมกับแบบแผนการ แบ่งงานกันทำใหม่ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พบว่า ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบไหน งานที่ถูกให้คุณค่า และมีมูลค่ามากกว่าก็มักจะเป็นงานของผู้ชายเพราะมันถูกผูกติดกับตลาด ซึ่งแตกต่างจากงานของ ผู้หญิงที่นอกจากจะต้องรับผิดชอบงานด้านการผลิตซ้ำแล้ว งานของผู้หญิงยังไม่เคยเปลี่ยนแปลง แบบแผนหรือคุณค่า

ในด้านของการจัดสรรทรัพยากร กระบวนการพัฒนาได้นำมาซึ่งการจัดสรรทรัพยากร ใหม่ ทั้งทรัพยากรที่ดิน น้ำ และป่าไม้ เนื่องจากผู้หญิงและผู้ชายมีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งพา ทรัพยากรแต่ละอย่างไม่เหมือนกันด้วยบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ถูกประกอบสร้างให้ โดยสังคมต่างกัน ดังนั้น ผู้หญิงจึงต้องเผชิญกับสถานการณ์ยากลำบากเพราะต้องแบกรับความ รับผิดชอบในการจัดการสวัสดิการของครัวเรือน ทรัพยากรใหม่ๆ ที่ถูกระจาย ก็มีปรากฏว่าเอื้อ ประโยชน์ให้กับผู้ชาย เพราะโครรงสร้างปิตาธิปไตยที่กำหนดให้ผู้ชายเป็นหัวหน้าครัวเรือน และ เป็นผู้กรองอำนาในการตำแหน่งการตัดสินใจ

การที่ผู้หญิงมีอำนาจลคลงภายหลังการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการแบ่งงานกันทำและการ จัดการทรัพยากรที่เป็นผลจากกระบวนการพัฒนา ผู้หญิงยังคงต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดของตัวเอง และครัวเรือน สำหรับผู้หญิงบางคน เธอต้องจำยอมที่จะใช้เพศวิถีเป็นสินก้าเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด ภายใต้โครงสร้างของการพัฒนาแบบปิตาธิปไตย

บริบทของผู้หญิงจากบ้านหัวนาและบ้านห้วยสินนั้นแตกต่างทั้งในแง่ของวิถีการผลิต และความสัมพันธ์ของพวกเธอกับทรัพยากรและปริมาณทรัพยากร ดังนั้น จึงพบว่าผู้หญิงสองกลุ่ม นี้มีประสบการณ์ของผลกระทบจากกระบวนการพัฒนาต่างกัน ปัญหาของผู้หญิงจากบ้านหัวนาเกิดจากการเกิดขึ้นของธุรกิจใหม่ๆ และวิถีการผลิตใหม่ ที่จำเป็นต้องในด้นทุนทางการเงิน นั่นหมายกวามถึงรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น การที่จะมีชีวิตรอดจึงหมายถึง การที่ผู้หญิงต้องทำงานในตลาดเพิ่มมากขึ้นเพื่อหารายได้เพิ่มเติม

ส่วนปัญหาของผู้หญิงบ้านห้วยสินเกิดขึ้นจากการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสิ่ง สำคัญต่อการคำรงชีพของผู้หญิงและครอบครัว เมื่อแบบแผนของการแบ่งงานกันทำระหว่างเพศ ภาวะในภาคการผลิตซ้ำยังไม่เปลี่ยนแปลง ผู้หญิงห้วยสินต้องหาวิธีการใหม่ที่จะมีชีวิตรอคใน ขณะที่ไม่มีทรัพยากร

ท้ายที่สุดแล้ว โฉมหน้าที่แท้จริงของการพัฒนาที่อยู่ภายใต้โครงสร้างแบบปิตาธิปไตย ถึงแม้ว่าจะมีความตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตของคนดีขึ้น แต่การพัฒนาที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ที่มีอำนาจ เหนือกว่า ภายใต้โครงสร้างที่ผู้ชายเหนือกว่า การพัฒนาแบบนี้จึงไม่สามารถสร้างอำนาจให้กับ ผู้หญิงได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Copyright[©] by Chiang Mai University All rights reserved **Thesis Tittle**

Gender and Development in Lao Rural Society : A Case Study of the Nam Tan Development Project

Author

Degree

Master of Art (Women's Studies)

Miss Phumvilay Siripholdej

Thesis Advisory

Dr. Romyen Kosaikanont

Abstract

This study examines the relationship between development and gender. Nam Tan Irrigation project and its developmental context under the liberal capitalist system is being chosen as a case study.

This research aims at exploring the impacts of Nam Tan Irrigation project on different groups of women in Ban Hua Na. Special focus is paid on two women's groups namely women who originally living in Ban Hua Na and the newly migrated women from Ban Huay Sin to Ban Hua Na following the new governmental policy of land reform. It also aims at studying the impact of these development process on gender power relations and the responses of women to these changes.

In the beginning of the fieldwork, the "researcher" was regarded as the government staff by the "researched". This was because the government regulation required an accompanying person of the government staff for the first time the "researcher" entering the village. for that reason, some information "researcher" got from the village was adapted by the "researched". However, as a woman, the "researcher" tried to make friend with "researched" who is also a woman. When the trust was built between the "researcher" and "researched:", the "researcher" tried to ask the same set of questions in different timing. And the answers turned out to be different from the previous time. These information was analysed again by the "researcher" from the researcher's piont of view.

This research discovers that the emergence of Nam Tan Irrigation project and the politics of its funders as well as the other development process carried out in Lao PDR in its history have used the discourse of mainstream economic development as a reason for their existence. Most development actors namely the state and the non Government Organizations (NGOs) have never paid attention to the specific social context of the community. Resources which were used to be community's properties are unfairly reorganised/redistributed because the key actors of development are the representatives of patriarchal power. Moreover, the objectives of development which aim at basic infrastructural development without a concern of gender equality has marginalised women. This process also created a subordinative of women by men. Though women were not passive to the development they were actually responsive to the changes caused by the process of development. The developmental impacts of the Nam Tan Irrigation Project on women reinforce the inequality of the gender power relation of men over women. Although the project has stated clearly in its plan that it would integrate gender using the Gender and Development (GAD) approach., it turns out that during the implementation of the project, the element of GAD has evaporated.

With regard to gender division of labour, it is found that the development process has changed the mode and technique of production. Some of the work has been masculinized where as some other work has been feminized. Many new kinds of work have been introduced with a specific pattern of gender division of labour. However, it was also found that the masculinized work has been given the new monetary value whereas feminized work has been devalued. The gender division of labour pattern in the reproductive work which is mainly women's work has never changed its pattern or changed its value.

With regard to resource management, the development process has brought a new resource management including redistribution of land, water and forest. And because women and men relate and depend on each kind of resources differently, it is partly because of their socially constructed gender of roles and responsibilities. It was apparent that women have encountered difficult situation as they are responsibled for the household welfare management. The redistributed new resource fell in favor of men who under the patriarchal structure are defined as the head of the household and decision maker..

As women's power has declined following the changes both in gender division of labour pattern and resource management caused by a developmental process and project, women still have to struggle for themselves and their household's survival. For some women, they have been forced to commoditize their sexuality as a means for their survial in the patriarchal development process.

The context of women from Ban Hua Na and from Ban Huay Sin are different both in terms of mode of production and their relation with resources and resource stock, hence it was found that these two groups have experienced different impact from the developmental process.

The problem of women from Ban Hua Na stemmed from the emerging of new business and new mode of production that requires more capital investment. It means means the increases in expenses.will occure In order to survive, this group of women have to work harder everyday in the market to gain more income.

The problem of women from Ban Huay Sin stemmed from their lost of resources which was highly important to their livelihood and their families. When the gender division of labour pattern in the reproductive sector has not changed, women from Ban Huay Sin has to seek survival strategies survive when there are no resources.

Even with the declared goal to improve peoples's lives, the real face of development under patriarchal structure benefit the more powerful ones. And,the development under the structure which men are more powerful women can not be empowered.